

TMMOB¹ MMO² UHUM-MEDAK³
XIII. Ulusal Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisliği Kurultayı Ardından
(Kurultay, Açılış Sunumu ve Tematik Değerlendirmeler)

Can EREL
Uçak Mühendisi
can.erel@canerel.com.tr

Türkiye’de 1941 yılına uzanana kökten gelen,

- Uçak (U),
- Havacılık ve Uzay (HU),
- Uzay (U),

Mühendisliği (UHUUM) öğretiminin bugün geldiği seviyede durumu ve değerlendirmesini açılışta yaptığım "[XIII. Ulusal Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisliği Kurultayı](#)" 9 - 10 Mayıs 2025 günleri arasında Eskişehir’de düzenlenmiştir.

Eskişehir! Çeyrek asır yaşadığım ve görev yaptığım...

...Eskişehir olunca mekân, on yıllardır ağızımdan düşmeyen,
"Ne mutlu o toprağın insanına, o toprakta yaşayana ve bunun farkında olana..."
sözüm her bir buluşmada ve her bir heyecan anı ile yenilendi!

¹ **TMMOB** (www.tmmob.org.tr): Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği - Anayasanın 135. Maddesinde belirtilen, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olarak 6235 sayılı Yasayla (4 Şubat 1954 gün ve 8625 sayılı Resmi Gazete) kurulan ve 27 Mayıs 1959 tarihinde yürürlüğe giren 7303 sayılı kanun ile yeniden düzenlenmiştir

² **MMO** (www.mmo.org.tr): Makine Mühendisleri Odası – TMMOB çatısı altında, yurt içinde ve yurt dışında Makina, Endüstri, İşletme, Sanayi, Uçak, Havacılık, Uzay, Sistem, Makina Teknik Metot, İmalat-Üretim, Üretim Tekniği-Sistemleri, Mekatronik, Otomotiv ve Enerji Sistemleri ilgili "Mühendislik" öğretimi yapan üniversitelerin fakülte ve bölümlerinden mezun olarak diploma almış, Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını uygulamaya yasal yetkili ile mesleki çalışmalarda bulunan mühendisleri kapsar.

³ **UHUM-MEDAK** (www.uhum-medak.tr): Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisliği Meslek Dalı Ana Komisyonu – UHUM niceliği, TMMOB çatısı altında müstakil bir yasal meslek örgütlenmesini oluşturamayınca, mezuniyet fakülteleri dikkate alınarak, 1990'lı yılların ortasında havacılık alanında görev yapan üç uçak mühendisi (Prof. Dr. Hidayet BUĞDAYCI, Can EREL, Şenay İDİL) ve bir makina mühendisi (Nadir ŞEN) marifeti ile MMO Eskişehir Şubesi örgütünde yapılandırılan "Havacılık Komisyonu", sonrasında MMO merkezinin de katkısı ve Ankara Şubesi katılımı ile UHUM-MEDAK'a evrildi ve milenyum başında iki yılda bir düzenlenen bu kurultay oluşturulmaya başladı.

Belirtilen mesleki alanlarını ve ilişkili faaliyetleri kapsayarak tam bir "Akran Öğrenmesi" ve "Mesleki Gelişim" platformu oluşturan çeyrek asırlık meslekî kurultayı, bu süreçte gerçekleştirdiğim faaliyetler ve önerilerime odaklanarak oluşturduğum düşüncelerle değerlendireceğim.

TMMOB-MMO-UHUM MEDAK'ın konu ile ilgili oluşturduğu "Bilim Kurulu" yönlendirmelerine göre, MMO Eskişehir Şubesi koordinasyonunda yapılandırılan Düzenleme Kurulu, Yürütme Kurulu ve Kurultay Sekreterliği marifeti ile Yüzüncü Yıl Kültür Merkezi'nde düzenlenen,

- Açılış Sunumu,
- Kabul edilen 23 tebliğin sunulduğu 8 Oturum,
- "Kümelenme" temalı bir Panel,

bölümlerinden oluşan kurultaya 181 katılımcı ile gerçekleştirildi.

Açılış

Makine Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı'nın yaptığı konuşmada her zaman olduğu gibi duymayı beklediğim meslek örgütüne kayıtlı UHUU mühendisleri sayısı 958⁴ olarak açıklanmıştır...

...çeyrek yüzyılda üye sayısında %78 artış; ülkemizde 84 yıldır var olan ve bugün 24 üniversitede 1518 öğrenci/yıl kontenjana sahip bu alanda erişilen meslek odası kayıtlı UHUU Mühendis sayısının takdirini değerli okuyucuma bırakmak isterim.

Açılış Sunumu

TOBB Havacılık Meclisi'nde 2009 yılında başlayan üyeliğim kısa zamanda meclisin "Eğitim-Öğretim ve Ar-Ge" sorumlusu Başkan yardımcılığına evrilince doğrudan "Hava ve Uzay" alanı ilişkili yükseköğretimin durumunu 2011 yılı sonrasında itibaren YÖK ve ÖYSM verilerini esas alarak düzenli olarak belirlemeye ve değerlendirmeye çalıştım.

Bu çalışmaların sonucunda hazırladığım makaleleri de o yıl söz konusu alanlarda seçim yapacak öğrenciler ve ailelerinin faydalanması için CE® Çözümleri web sitemin "[Eğitim & Öğretim](#)" sayfasında paylaşmaktayım. Kurultay Bilim Kurulu üyesi olarak da, "UHUUM Öğretimi" odaklı bir oturumun kurultayın sürekli oturumu olarak yer bulmasını ve kurultayların bu oturumla başlamasını önerirdim.

Bu yıl, güncel verilerle UHUUM öğreniminin bugün geldiği seviyede durumunu sunarak -kişisel bilgi, bilip ve deneyimimle belirleyip öncesinde ilgili tarafların katkıları ile de geliştirdiğim- ders alınabilecek hataları, gelişme fırsatlarını ve önerilerimi paylaştığım bir bildiriye Kurultay Sekreterliğine önerdim; bu önerimin önce kabul edildiğini öğrenip makaleleştirdim

Bu makalemin değerlendirmesi sonucunda paylaşımımın "Açılış Sunumu" olarak yapılacağını öğrenmek bana gurur verdi...

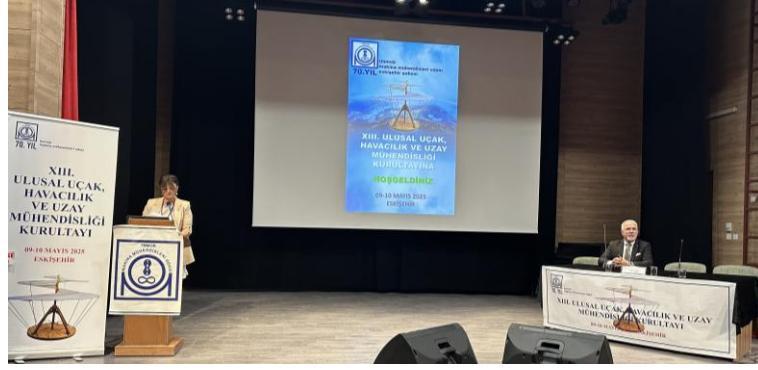
⁴ MMO Kayıtlı UHUU Mühendisleri –

MMO bünyesinde oluşturulan UHUM-MEDAK tarafından 16 Ağustos 2000 günü gerçekleştirilen ilk toplantıda tutanağında,

"Mayıs 2000 itibarı ile Makina Mühendisleri Odası'na 466 Uçak Mühendisi, 60 Havacılık Mühendisi ve 12 Uzay Mühendisi (toplam 538 UHUM) üyedir."

kayıtlı var.

Son birkaç kurultayda da 800'lü sayılar sürekli tekrarlanıyordu...

Hitabım sırasında ve soru-cevap bölümünde kurultay katılımcısı meslektaşlarımın ilgi ve değerlendirmeleri ile iki gün boyunca MMO Yönetim Kurulu, Kurultay Bilim Kurulu ve Yürütme Kurulu üyelerinden aldığım çok olumlu yorum ve katkılar, ardından gönderilmeye devam eden benzer içerikli mesajlar yapılan planlama ve hazırlanan içeriğin doğruluğunu da kanıtlar nitelikte...

Eskişehir İkmal Bakım Merkezi'nde 1980'li yılların ortalarına gelirken başlattığımız işgücü geliştirme çabalarında her iki biyolojik cinsiyete de eşit fırsat ve eşit hak sunan işe alım sürecinin ilk yıllarında görev yaptığım atölyede çalışmaya başlayan, ulusal havacılığımızın alanında öncü kadın mühendislerden Y. Mühendis Nezihe AKAR HANECİOĞLU'nun...

...onyıllar sonra, bugün MMO Eskişehir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı sıfatı ile sunduğu, Teşekkür Belgesi de ayrı bir anlam taşıyor benim için.

"Uçak, Havacılık ve Uzay, Uzay Mühendisliği İlgili Ulusal Öğretimin Değerlendirmesi" isimli,

- [MAKALE](#) me
- [SUNUM](#) uma

hyperlinkli başlıklara tıklanarak erişilebilir..

Mesleğe Hoşgeldin Buluşması

Kurultay ilk günü sonrasında (Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 31 Aralık 2019 günü gerçekleşen toplantısında onaylanarak Mühendislik Mimarlık Fakültesi bünyesinde kurulan) Eskişehir OsmanGazi Üniversitesi Uçak Mühendisliği bölümünün ilk mezunları...

...'[Mühendislik Yemini](#)' ile kariyerlerine yolcu edilmiştir. Tören sonrası, mezuniyet aşamasındaki gençlere yönelttiğim mesleki soruyu doğru cevaplayan Uçak Mühendisliği öğrencisi Erdem GÜMÜŞLÜ'ye de "CAN'CA Entelektüel Projeler" çabalarımızın temel ve değerli katkı kaynaklarından "CAN'CA Gökyüzüne Karşı Hayaller" kitabımı imzamlarıyla sunarak okuyucum olmasının ayrıcalığını yaşadım.

Panel Değerlendirmelerim

Bu kurultayın ikinci gününde "Kümelenme" olarak belirlenen tema ile ilgili gerçekleştirilen panelde, kavram karışıklığı ve 'Dün Bilgisi' eksiği tespit edilince "Soru-Cevap " bölümünde söz alınarak,

"Öncelikle ilgili her havacı tarafından bilinmesi – kavranması gereken bir gerçek var:

Ulusal askeri -ve büyük ölçüde sivil- havacılık endüstrisinin temelinde, bu yıl yüzüncü yıl dönümünü idrak edecek 'Turkische Flugzeug und Motorenbau A.G. | TOMTAŞ Tayyare ve Motor Türk A.Ş. (TOMTAŞ)' sözleşmesine dayalı Kayseri ve Eskişehir'de kurulan havacılık tesisleri...

...ve dolayısı ile bugün özellikle Eskişehir'de konuşlu tüm havacılık tesislerin var olma sebebi ve ana kaynağı Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'dir!

Aynı iş kolunda ve bölgede aynı değer zincirinde faaliyet gösteren, birbiriyle iş birliği içinde bulunurken aynı zamanda birbirine rakip olan ve aralarında ticari ilişki bulunan işletmelerin ve onları destekleyici kurumların bir araya geldikleri örgütlenme modeli olarak bilinir "Kümelenme"...

Türkiye'de rekabet gücü taşıyan sektörlerin kümelenme yaklaşımı ve sürdürülebilir ihracat artışını sağlayacak rekabetçi yapıda geliştirilmesi amacı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından "Avrupa Birliği Katılımı Öncesi Mali Yardımları" kaynaklı üç aşamalı "Çok Yıllık Küme Geliştirme Programı" içinde ele alınan on adet öncelikli sektör içinde havacılık yer almamış olsa da...

...kullanılan kaynakların kıtlığı ve kaynaklara erişebilme zorluğu, yatırım maliyetleri, uzmanlık seviyeleri, küresel düzenlemelerin yerel faaliyetleri bile etkileyebilme gücü açısından özel ve önemli bir anlama sahip havacılık kümelenmeleri çalışmaları, diğer şehirlerin de (İstanbul'dan myTECHNIC Uçak Bakım Merkezi adına ben katılıyordum) katılımı ve katkıları ile,

- Ege Serbest Bölgesi ve İşleticisi A.Ş. (ESBAŞ)
- Ege Ekonomiyi Geliştirme Vakfı (EGEV),

öncülüğünde 2007 yılında başlamış, bir süre sonra da İzmir Havacılık ve Uzay Kümelenmesi (İHUK) girişimi oluşturulmuş, İHUK Projesi'nin ilk faaliyeti 13-14 Kasım 2008 arasında icra edilen "1nci İzmir Küresel Havacılık ve Uzay Konferansı" olmuştur.

Bu girişimi, Eskişehir Sanayi Odası'nın 2005 yılından beri devam eden "Eskişehir Sanayi Strateji Toplantıları" ve 2008 yılında başlayan "Eskişehir Sanayi İnovasyon Stratejileri için Kapasite Oluşturma Projesi - ESİNKAP" çalışmaları sonucunda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu belirlenen havacılık ve savunma sanayi ile ilgili özel bir sanayi endüstri bölgesi kurulmasına karar veren Eskişehir takip etmiş, "Eskişehir Havacılık ve Savunma Kümelenmesi" 2011 yılında kurulmuş, ardından Ankara, İstanbul, Bursa'daki girişimler ile sürmüştür.

Geçen onca yıldan sonra, 2025 yılında

- "Kümelenme", "Yığın" ve "Alt Sanayi Ağı" kavram ve uygulamalarının hala birbirleri ile karıştırılmakta olduğu,
- "Kümelenme" konusunda ulusal bir yönetim erkinin eksikliğinin yatırım tekrarları da oluşturarak etkinlik ve verim kaybını sürdürdüğü,

gibi ayrıntılar ve ilgili konularda 2007 yılından bu yana açık kaynakta paylaştığım makalerimin erişim bilgileri,

kurultay katılımcılarıyla paylaşılmış, bilgi güncelliği, gelişim ve faaliyet etkinliklerinde eksikler olduğu belirlenen bu konuda ilave entelektüel çalışmalar yapılması konusunda kurultay katılımcıları genelinde bir mutabakat sağlanmıştır.

Kurultay Katılımcıları İle Paylaştığım Önerilerden

Kurultay Açılış Sunumu ve sonrasında gerçekleşen oturumlar ve panel sırasında, söz alarak, Kurultay Sonuç Raporuna da girmesi umudu ile, aldığım sözler sırasında katılımcılarla ve/veya özel görüşmelerimde ilgililerle paylaştığım,

- UHUU Mühendisleri için, iş birliği yapılan paydaş temsilcilerinin de katılımı ile,
 - Gelişimi ve durumu değerlendirme,
 - Daha iyiye ve daha güzele yönelimde bir "Arama",yapılan en üst seviyede meslekî entelektüel platformda bilimsel ve endüstriyel çalışmaların sunulmasının minimize edilerek (mevcut ve potansiyel ihtiyaçlar, gelişim, gelecek değerlendirmeleri, mesleki etik, dayanışma, örgün öğretimi destekleyici yaygın eğitimler gibi) meslekî konulara odaklanması,
- Her kurultayın bir "Tema" odağında hazırlanması ve tartışmalı paneller şeklinde paylaşılacak tebliğlerin bu temayı ele alarak değerlendiren bir yapıya sahip olması,
- Tek bir "Tema" ile düzenlenecek gelecek kurultay için bu temanın "UHUUM Beyin Göçü" olarak belirlenerek ve yurtdışında yaşayan meslektaşlarımızın daha çok kapsanarak şimdiden hazırlıkların başlaması,
- İki günlük kurultayın (açılış oturumu haricinde) günde iki iki oturumla planlanması,
- Kurultayın her bir oturumunun (Romen rakamı ile değil) UHUUM meslek öncülerinin (YAR Oturumu, ALAN Oturumu, ERİNGEN Oturumu, TULUNAY Oturumu gibi) isimlerinin verilmesi,
- Muhakkak bir 'Saygı Duruşu' ve 'İstiklal Marşı' ile başlamasını dilediğim iki günlük kurultayın ilk gün (açılış oturumu haricinde) iki ve ikinci gün iki oturumla planlanması,
- Kurultay önceki gecenin yerel yönetimlerin daveti ile şehrin -mümkünse havacılık ile ilişkilendirilebilen- bir kültürel mekânında (öncesinde müzik konseri, resim sergisi vs ile ilişkilendirilmiş) bir resepsiyonla başlayarak katılımcılara hoş geldin denilmesi,
- Kurultay ilk gün gecesi MMO Gala Yemeği düzenlenerek, bu yemeğe yerel üniversitelerde mezuniyet aşamasına gelen öğrencilerin de davet edilerek uygun sanat etkinlikleri ile bütünleştirilmiş "Kariyer Yolculuğuna Uğurlama" kutlamasının da yapılması,
- Kurultaya eş ile katılanlara, yöredeki üniversitelerde UHUUM öğretimi gören -mütevazı bir ücret karşılığı- öğrencilerden rehber ve mihmandar olarak yararlanılarak şehrin kültürel dokusunu temsil eden (müze, sergi salonu, tarihi-endüstriyel-kültürel sit) alanlarını ziyaret edebilecek ücretli geziler düzenlenmesi,
- Kurultaya katkı sağlayanlara kâğıda basılı veya cam "Teşekkür" plaketi yerine TEMA Vakfı ile yapılacak ön görüşme ile bir 'UHUUM Ormanı' bölgesi belirlenerek bu bölgeye her bir ilgili adına dikilecek 3 fidanı temsil eden elektronik fotoğrafa sunulması,
- Kurultay alanında önünde anı fotoğrafı çektirilecek sahne düzenlenmesi,
- Hava ve uzay ekosistemlerindeki kurum ve kuruluşların kurultaya daha çok ilgi göstermesi ve destek vermesi için kurultaylar arası iki yılın etkin olarak kullanılması ve mümkün olduğunca bu desteklerin taraflar arası "Mutabakat Zabıtları" düzenlenerek sistematik sürdürülebilirliğe sahip olacak şekilde ele alınması,

gibi bazı önerilerime de yeniden yazmak istedim.

Sonuç

Kurultayların en güzel taraflarından biri de fiziki olarak ayrı ortamlarda bulunduğumuz meslektaşlarımızla bir araya gelme ve yenileri ile de tanışma fırsatı vermesi...

...bu kurultayın benim için unutulmayacak bir anısı da Erzurum Teknik Üniversitesi Havacılık ve Uzay Mühendisliği Bölümü öğrencisi sevgili Dilara ŞAHAR'ın dikkat çekici bir özgüven ve akıcı bir dille sunduğu "Uzay Kirliliği" konulu tebliği idi. O anın ve sunumun bende oluşturduğu heyecanın anısına sevgili Dilara'ya da "CAN'CA Gökyüzüne Karşı Hayaller" kitabımı imzamları sunarak okuyucum olmasının ayrıcalığını yaşadım.

Dilerim, çağdaş mesleki süreç ve gereklilikleri geliştiren kurultayımızın "Ortak Akıl" ve "İş Birliği" esaslı sürekliliği devam ederek ilgili faaliyet alanlarında gelişim hızı yükselen ve ürünleri ile küresel pazarda daha da fazla yer alan ekosistemimizin her bir elemanını destekler.

Kurultay harika bir Eskişehir havasında Cumartesi akşamı sonlanırken salonda kalan izleyicilerle alınan bu fotoğrafa baktığımda...

...alınan geliştirici bilgi, meslektaşlar arasında karşılıklı güven ve artan sargınlığın tüm izlerini görüyorum; öğrenenlerin yetkinlikleri geliştikçe güçleneceğiz, hatvemiz de artacak! Nereden geldiğimizi kavrayarak konumumuzu "Doğru" değerlendirecek, mavinin derinliklerine rotamızı ve menzilimizi "Gerçekçi" belirleyeceğiz!

Bu vesile ile, "Havacılık Komisyonu" ile başlayıp bugün otuz yıla yaklaşan bu sürece en başından beri dikkat çekici katkı sağlayan MMO Eskişehir Şubesi, onu en fazla destekleyen Ankara Şubesi, İstanbul Şubesi ve bu kurultayı çalışma gündeminde tutup sürekli geliştiren Makina Mühendisleri Odası yöneticilerine, kurultay kurullarında aktif katkıya sahip olanlara Can-ı gönülden teşekkürlerimi sunmalıyım.

İyi ki Meslek Örgütüm var; ne mutlu Uçak Mühendisiyim!

Kaynakça :

- TMMOB -MMO Eskişehir Şubesi: "[Kurultay Bildirileri Kitabı](#)"; Eskişehir, 9 Mayıs 2025.
- TMMOB -MMO Eskişehir Şubesi: "[XIII. Ulusal UHU Mühendisliği Kurultayı](#)"; Eskişehir, Nisan 2025.
- Can EREL; "[Ulusal Havacılıkta 2025 Yılındaki Yüz Yıldönümleri...](#)"; Ankara, 1 Ocak 2025.
- Can EREL; "[Ulusal Havacılıkta 2025 TOMTAŞ'ın Yüzüncü Yıldönümü](#)"; Ankara, Ocak 2025.
- Can EREL: "[SAHA İstanbul Savunma, Havacılık ve Uzay Kümelenmesi Derneği](#)"; İstanbul, 31 Ağustos 2015.
- Can EREL: "[Yenileşim Etkisinde Havacılık Kümeleri ve 1nci İzmir Havacılık Konferansı](#)"; İstanbul, 5 Eylül 2008.

Yaşasın Türk Tayyareciliği!